

Gaza. Breaking the Silence

Vorige week ging ik naar de Balie omdat Yehuda Shaul, oprichter van de Israelische organisatie Breaking the Silence daar zou spreken, over de aanvallen in Gaza. In de weken van die aanvallen was ik in Jeruzalem, het was een rare en verschrikkelijke tijd. Toen de eerste bommen en slachtoffers vielen, die middag juist op het moment dat kinderen van school naar huis liepen en hun vaders gingen lunchen, zat ik humus te eten in Jeruzalems oude stad. De t.v. stond aan, op Al Jazeera. Opeens waren daar beelden van gruwel en verwoesting, gewonden in close-up. Opschudding in de zaak, de eigenaar probeerde aan één stuk door iemand te bellen. Hij had familie in Gaza, legde hij uit. De dagen daarna waren onwerkelijk. In Oost Jeruzalem waren de winkels dicht uit solidariteit, maar in West Jeruzalem leek er niets aan de hand. Behalve dat mensen bang waren opgeroepen te worden als soldaat. Wat mij hevig verwarde, was dat deze aanvallen in mijn ogen verwoestend en wreed waren, en bovendien vrede en een einde van de uit het afgeknepen Gaza afkomstige projectielen alleen maar verder weg brachten. Maar mijn Israelische vrienden (lieve, weldenkende, verstandige mensen) verdedigden ze, met emotie en vasthoudendheid: we worden bedreigd, we moeten wel.

Dus was ik benieuwd naar het verhaal van Shaul, ook een Israëliër, iemand die het leger van binnenuit kent. Juist toen hij in het leger zat, kwam hij tot de overtuiging dat daar dingen gebeurden die de samenleving moest weten. En dat is wat hij benadrukte: de organisatie die hij toen heeft opgericht, Breaking the Silence, wil een debat in Israel op gang brengen. Over wat het leger doet, en of dat moreel houdbaar is of niet. Een standpunt, bijvoorbeeld dat de bezetting moet ophouden, of dat Gaza aanvallen niet had mogen gebeuren, nemen ze niet in. Het is verleidelijk om ze op dat punt aan te vallen (of af te vallen), maar het is denk ik belangrijker te zien dat ze hun werk kunnen doen door zich te beperken tot het naar buiten brengen van zorgvuldig gecontroleerde getuigenissen. Het zijn de soldaten zelf, die naar Gaza gingen, vol vertrouwen, of angstig, overtuigd dat ze het goede deden- wie zal het zeggen. En het zijn deze soldaten die hun mond open doen. De stilte die doorbroken moet worden is die in Israel zelf, en deze stemmen van soldaten zijn moeilijk te negeren.

Ondertussen zijn wij natuurlijk wel vrij om ons een mening te vormen over wat in Gaza is gebeurd, en over de blokkade die nog steeds doorgaat. Op basis bijvoorbeeld van wat Shaul vertelde, en wat er in rapporten zoals dat van Amnesty staat. Shaul vertelde ons die avond dat de houding van de IDF tegenover Palestijnen in Gaza anders was dan bij andere operaties. In Gaza was het oorlog, er waren geen 'rules of engagement'- regels die bedoeld zijn om de levens van Palestijnse burgers te beschermen (of ze functioneren is een tweede), regels dus die zeggen wanneer je wel of niet geweld mag gebruiken. In Gaza was iedereen een vijand.

Eén van de verwarrende gedachten die mij bezig hield die weken in Jeruzalem, was dat zoiets ogenschijnlijk zomaar kan gebeuren. Terwijl de wereld gewoon doorgaat, en onze eigen Maxime Verhagen de hoogstaande moraal van het Israelische leger nog maar eens prijst. En ook dat dergelijke dingen vervolgens mogelijk ondergaan in de geschiedenis, zonder dat iemand verantwoordelijkheid neemt, erkent dat het flink mis was, zonder dat de slachtoffers en hun nabestaanden tenminste erkenning krijgen van het lijden dat hun is aangedaan. Het zijn organisaties als Breaking the Silence en rapporten zoals het Goldstone rapport die daarvoor kunnen zorgen.

Janneke Stegeman